

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márc. 6-án

Előfizetési árak:
Egészévre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: Szammer Imre könyvnyomdája.

A pörös atyafiak.

Irta: Mucsai József.

Az Ausztriával való kiegyezésről akarunk szólni. Nem emelünk vádat senki ellen, csak a liberalizmus ellen, a mely ily lejtőre juttatta a kenyér kérdést — hogy majdnem kenyér törés lett belőle. Rövid napok múltán kipattan a titok, mely ha nem csalódunk, hogy a végleges meg egyezés, és a titkos kompromisszum az ischli klauzulához való közeledés lesz, vagy ehhez hasonló valami. Denique, ha hazafiúi szempontokról van szó, mi örülnünk, hogy a hosszúságú küzdelem után a pragmatica sancioból kitolyó elvek győzelmeseen kerülnek ki a harcból és megadatik a mód, hogy a két állam kifelé vállvetve érvényesíthesse befolyását a nemzetközi politika intézésében, betelje pedig szabad versenyben fejlesztesse ki a népeiben lakó erkölcsi és gazdasági erőinek súlyát. Az bizonyos hogy e hosszúságú évekig tartó halogatása a kiegyezés megkötésének éppen az ellenkezőjét eredményezte annak a mi a vámközösség tulajdonképeni célja és ami az intéző politikai körök szándéka, hogy tudniillik, a két állam között gyorsabb érdekek szövetséget és ezáltal a monarchikus kapcsolatot, a dinasztia erejét és pozícióját növeljék. Nos és a hosszúságú tárgyalások révén, majdnem csak odajutottunk, hogy az érdekközösséget mindkét fél el akar ejteni, vagy lega-

lább is meglazítani és így a monarchikus kapcsolatot, annak a veszedelemnek kitenni, hogy mint a szövetség járuléka és következménye szintén meglazuljon és vele a dinasztia is elveszítse azt a súlyát, a melyet a hatalmak körében elfoglalt.

Hogy szükségünk van-e, esetleg még saját zsebünk rovására is, ily áldozatot hozni a vámközösségnek, az a kérdés ismét különböző szempontok alá tartozik. Gazdasági tekintetben talán igazuk van azoknak, akik inkább az önállóság, mint a közösügyek védelmezői, politikai tekintetből azonban éppen nincs igazuk — és ebben a dologban egyedül az a szempont az irányadó — mert két ember mégis csak több, mint egy ember. Ha Magyarország valahol Afrika belsejében, vagy valamely ismeretlen világrészben fekszenék hasonló előnyökkel, talán akkor elég lenne magának is, de a jelenlegi európai szituációk között, tessék elképzelni az anyai nemzetiség és anyai hatalmas szomszéd által körülvevő maroknyi magyar népet. Igaza volt Andrási Gyulának, a ki egy szemérmes kis alföldi parasztlányhoz hasonlította, a kinek a sok udvarló között, mindenképen veszedelemben forognak erkölcssei.

Van azonban még egy harmadik nem kevésbé fontos szempont is, mely minket katolikusokat egyenesen arra utal, hogy az Ausztriával való gazdasági közösséget, ne csak hazafiságból, hanem egyházi érde-

keink szempontjából is — legalább ez idő szerint — élébe tegyük a szeparasztikus törekvéseknek. Ez pedig ugyanazon szempont a mi a pragmatica sanctio megkötésében kifejezésre jutott és ami arra indította a karokat és rendeket, hogy a Habsburg-ház leányágának trónöröklésével együtt elfogadja emberileg belátható időnkig a katolikus uralkodó házat és ezzel együtt a hatalmas hadsereget, mely biztosabb őrizője az ország integritásának, mint volt a Mátyás király halála után megosztott főurak, és török uralmat nyakunkra hozott Szapolyai, Bockay, Bethlen, és Rákóczy féle pártos viszálykodás. Ez okból mi bizalommal voltunk mindenkor Ausztria katolikus népe iránt és ezért esik most rosszul azt tapasztalunk, hogy ők félreértve intencióinkat, ezen a réven talán több áldozatot követelnek tőlünk, mint a mit elviselni képesek volnánk. Mi támaszt kerestünk bennük, a hatalomra vergődött eretnekség támadásai ellen és ők pénzünket követelik. Ne tévesszenek minket össze a liberálisokkal. Hisz láthatják, hogy mennél többet követelnek, nekünk annál nagyobb csapásokat kell elviselnünk itt-honn, mert a hatalomnak árát mirajtuk vasalják be a kormány szekerét hűségesen toló szövetséges hadak. A liberális kormány politika már évtizedek óta abból élésködi, tullicitálja, a katolikusok áldozatkészségét a dualizmus fenntartásában, ezért azonban caerében hiveinek szabad

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

A humorról.

III.

Szeretjük a régi jó idöket emlegetni, noha a történelem nagyon is kézzelfoghatóan tárja elénk, hogy azok a régi jó idöök sok tekintetben igen csudarak voltak. Hanem az bizonyos, hogy a kedélyeskedésre, a tréfa szövére az emberek akkor jobban reá értek, mint manapság, mikor a villany és gőz ösztökél bennünket, hogy lázas sietséggel végezzük még mókáinkat is.

Az ugy nevezett régi jó idök anekdotáját fogjuk e cikkben feleleveníteni, hogy a humornak mai termékeivel összehasonlíthatassuk.

Abban az idöben történt, midön még az egész törzskar családostól a kaszárnyában lakott s ugyszólván egészen elszigetelt társadalmi életet folytatott a civilizált és így kevesebb katonai affairrel gazdagítá a krónikát. Az alföld egyik régi kaszárnyájában Báthory tábornok parancsnokolt. Igen jovialis aglegény volt

az öreg ur s pompás érzéke volt a humor iránt. — Rettenhetetlen katona léteire csakis a kaszárnyában lakó örnagné asszony nyelvétől volt respektusa, melyet valóságos hadászati taktikával messze elkerült. Ha azonban nem sikerült a lötávolságból kijutnia, akkor kegyelemre kapitulált a félelmetes asszonyság előtt, ő, a ki Napoleont látta Győr alá vonulni.

Gyakran elhatározta, hogy egyszer mégis megkísérelt egy kirohanást, de mindannyiszor kurázsai híjján csak a defenzióra szorítkozott. Ez minden humora mellett némi keserüséggel töltötte el, de nem panaszkodott, hanem várakozó állást foglalt el.

A kaszárnya háta megett egy szűk sikátor volt, hol a vitéz katona urak természetesen örmestertől lefelé, szívük hülyeivel találkozni szoktak, hogy a vasárnapi kirándulások programját megállapítsák. Egy szép, de kissé homályos nyári estén Vágó Pál örmester nyugtalan léptekkel pöngette sarkantyuit az utcában, azaz csak pöngette volna, mert baka léte ré lábfeje bakancsba volt szorítva. Dulezineájára várakozott. kitől fontos üzeneteket várt, természetesen a czapfenstreich előtt. Már-már elszakadóban volt türelmének vékony fonala,

midön egy fekete kendöbe burkolt női alakot lát gyors léptekkel maga felé közeledni.

Ez ő — gondolá — és azzal villámsebességgel mellette termett s katonásan átkarolva vékonyát, olyan csattanós csókot nyomott arcára, hogy testvérek között megért egy tucizatot.

De illuzióinak rózsaszínü köde egy rövid pillanat alatt szerteszét foszlott. A feketekendős hülyg föléhelt a vitéz örmester a sikátorban az örnagné asszony krakógó hangjára ismér. Ha a nagy Napoleon egész armádjájával vette volna üldözöbe, nem száguldatott volna el gyorsabb inakkal. De nagyon csalódott, ha azt hitte hogy az örnagné haragja elől megmenekedhetik.

A tisztas asszonyság ugy csörtetett utána a kaszárnyába mint egy teljesen felszerelt ágyúüteg; rohant a férjéhez s lélekzet nélkül előadta hallatlan sérelmét s még hallatlanabb elégtételt követelt örvül megtámadott női becsületének.

Az örnagy vitézül egy asztal mellé húzódott s onnan hallgatta több mint élénk előadását.

— Azonnal kérdot kötök, mondá elszántan.

Rendkívüli olcsó árakért szerezheti be a t. közönség STEININGER SÁNDOR divat-, vászon- és fehérnemű üzletében, a legdivatosabb tavaszi és nyári szöveteket és mosó kelméket, általánosan elismert jó hírnevű gyárosok készítetté vasznak, schiffonok és fehérneműeket, szőnyegeket, csipke és szövetfüggönyöket, stb. effélé cikkeket „Delént gyönyörű mintákban 38 krért méterenként“ kapható Steininger Sándor Székesfejérvár, Nádor-utca 2. szám tejés-köz sarkán levő üzletében.

186. — 20.

Mai lapunk 4 oldal.

kalozkodást enged a katolikus viceken és így készíti elő azt a socialis forradalmat, mely kész nem csak az oltárt, hanem a trónt is elsőpörni, hogy helyet készítsen annak az egypár feltűtő nagyságának, akik esetleg mint republikánus elnökök is, igen jól tudnák representálni Magyarországot.

Nekünk a kiegyezés miatt kellett el-tűrnünk az 1896-iki gaz választásokat és most ismét a kiegyezés miatt kell elszenvetnünk a kanzelparagrafus kirívó törvénytelenségeit. És ha elérkezik a döntő pillanat, mikor a liberális protectio alatt felnevelkedett atheizmus a végső csapást akarja majd mérni a katolikus egyházra és annak még eddigi főtámasztékára a pragmatika szankeion alapuló monarchialis kapcsolatra, akkor nem lesz kéz, mely annak védelmére emelkedjék, le levén a katolikus többség és egyház a kulturharcos törvényekkel annyira igazva, hogy mozdulni is képtelen. Szerintünk ez politikai rövidlátás volt azok részéről, akik eddig a monarchia közös ügyeit vezették. Hogy ki issza meg ennek az árát, hogy a dinasztia legtermészetesebb védőjét, leg-erősebb támaszát és erősségét a katolizmust sarokba engedték állítani, azt majd a jövő század történelmi fejleményei meg fogják mutatni.

A katolicizmus utóvégre sincs korm. nyormához kötve. Kész ugyan évezredek tapasztalatokon okulva hagyományaihoz hiven a legitim monarchiát utolsó lehetőleg védelmezni — de ha a körülmények hatalmasabbak az emberek-nél, akkor az isteni Gondviselés kifizérhetetlen utjai elé ő sem gördithet akadályt. A teletlenség mindenestire azokat terhli, a kik akárcsak passzive is, a forradalmi törekvéseket nagyra nőni engedték. A történelem filozófiája megtaníthatott mindenkit arra, hogy a protestantizmus és ennek elvein felépült szabadságkömüvesség a forradalom gyermekei és a hol ezek ragadhaták

— És összeapritod?

Azaz . . . hogy . . . azt mégsem tehetem, . . . hanem rapportra megyek a tábornokhoz.

— Jól van — hiáltá a hős matróna, — mond meg a tábornoknak, hogy ha nem kapok fényes, érted? — fényes elégtételt, akkor nem maradunk együtt a kaszányában.

A tábornok éppen vacsoránál ült, midőn az őrnagy nagy kardesörtetéssel betoppant hozzá.

— Tábornok ur jelentem alásan . . .

— No mi az ördög? . . . Hagyjatok leg-alább nyugodtan vacsorázn!

— A feleségem . . .

— A feleséged? Tipih! Az egész más. Nos mit kíván ő nagysága?

Az őrnagy előadta a dolgot.

A tábornok egy vékony szeletet sokáig rágicsált fogai között, végre lenyelte és így szólt:

— Az eset súlyos. De hát bizonyos, hogy

Vágó Pál őrmester volt, a ki megcsókolta?

— Bizonyos, nőm megismerte.

— No azt meg nem köszöni az a Vágó Pál, olyan bizonyos, minthogy Báthory tábornok vagyok. Holnap reggel nyolcz órára vontassa ki az egész ezredet, a profósz is legyen készenlétben.

Majd csinálók én olyan proccesszust, hogy megemlegetik.

— Ha megengedi tábornok ur, úgy állítatom föl az ezredet, hogy nőm is láthassa az egész eljárást. Tetszik tudni házi nyugalom . . .

magukhoz a politika vezetését, ott semmi pozitív: hit és legitím hatalom nem maradhatott érintetlen. Magyarországnak alkotmányos érájában pedig fájdalom, ezeknek jutott a vezérszerep. Azért tehát mi nem tehetünk mást, minthogy keressük és visszaállítjuk Ausztria katolikus népeivel a közös érdekek szövetségét, és ha odaát megértik törekvéseinket, melyek egészen más indokon alapulnak mint a kormány kompromisszumos törekvései, akkor talán még lehetséges lesz, hogy az ott megindult keresztény áramlat itt is erőre kapjon és jövőre elhárítsa mindazt a súlyos akadályt, mely a kiegyezés megkötését éveken át hátráltatta.

— A podolai népgyűlés. A nyitramegyei Podola községben e hó 11-én tartották meg az egyik mult évzámunkban már előzetesen említett néppárti gyűlést, mely hála a rendezők buzgó fáradozásának s a nép ügyszertetének, várakozáson felül sikerült. Zmeskál Zoltán országgyűlési képviselő, a gyűlés elnöke d. u. 2 órákor érkezett meg gróf Pongráts Adolt vágujhelyi prépost kíséretében a podolai határra, a hol diszes bandérium fogadta. A gyűlést a község főterén tartották meg, melyet közönség teljesen ellepett. A Hymnus elhangzása után Zmeskál nagy tetszés közben fejtette a néppárt elveit. A néppárt — ugymond — daczára a kormány részéről az utóbbi időben tapasztalt jóindulatnak, meg nem szűnhetik mindaddig, míg az egyházpolitikai törvények revideálva nem lesznek. A néppárt tovább is küzdeni fog magasztos elvei mellett s hogy az a küzdelem nem lesz hiábavaló, arról a lefolyt parlamenti ütközetekből biztosan lehet következtetni, mert ott fényes tanu jelét adta erejének. Reméli, hogy a néppárt a jövő parlamenti ülészakra megerősödve tér vissza, hogy fokozott erővel folytassa a nép érdekeiért való küzdelmet, míg eszmének diadala bekövetkezik. Zmeskál beszédét a közönség viharos tetszéssel fogadta. Majd Sándorffy Nándor lopasói plebánus beszélt a szövetkezetekről s a hallgatónak

— Házi nyugalma? . . . Szegény barátom . . . Jól van. Tegyen belátása szerint.

Másnap reggel az ezred arcvonalban állott az őrnagyné asszony ablaka előtt, ki szigorú vonásokkal, összeszorított ajkakkal várta az inkvizíciót.

Pont nyolcz órákor megjelent az öreg tábornok, nyomában a törzskar. A tábornok előlépett s harsány hangon kiáltá a haptámban álló gléda felé:

— Vágó Pál őrmester lépjen elő a sorból general-raportra.

A halálra szeppent őrmester előlépett.

A tábornok összeránczolta szemöldökeit.

— Mi a neve?

— Vágó Pál, tábornok ur.

— Mióta szolgál?

— Öt év óta, tábornok ur.

— Volt-e már büntetve?

— Soha, tábornok ur.

— Maga volt tegnap este abban a sikátorban a kaszánya mögött?

— Igenis, tábornok ur.

— Maga csókolta meg az őrnagyné asszonyt?

— Igenis, tábornok ur.

— Nem tagadja?

— Nem, tábornok ur.

— No hát szegyelje magát . . . Jobbra át. Indulj!

Ezzel vége volt a general-rapportnak.

De a tábornok pompás humora örök emlékezetben marad a kaszánya-világban.

megmagyarázta a néppárt programjának idevonatkozó részét. Végül dr. Ernszt Sándor mondott tüzzel telt tartalmas beszédet a választói jogról, majd a csongrádmegyeyi egyesült ellenzék üdvözlő táviratának felolvasása után az elnök befejezte az ülést. Lélekemelő tanulmányt vitt onnan minden résztvevő és önbizalmat, mely az elvek mellett való rendületlen kitartás után fényes diadalt ígér!

A Triduum végén.

A Jézus Szentséges Szívének tiszteletére három napon át tartott ájtatosságok tegnapelőtt véget értek. Elmélkedve s ezen elmélkedésből szent lelkesedést és törhetlen bizalmat merítve gondolunk vissza a lefolyt három napra. Ő Szentségének apostoli lelke újból megtalálta a legjobb módot arra, hogy hozzáfértjen a századvégi emberiség földi dolgokkal telt lelkéhez; szava nem volt a pusztában kiáltó szózata; szikra volt az, mely újra lángba, az Isten iránti szeretet lángjába borította az egész katolikus világ kihűlni készülő szívet.

Három napon át szemléltük, imádtuk fokozott buzgósággal azt az isteni szívet, melynek tisztelete annyira megfelel korunknak. Ha kevély a mai emberiség az emberi ész nagy vívmányaira, e Szent Szívtől megtanulja az alázatosságot; ha beteg a haldokló század társadalma, itt van orvos; itt a szenvedők isteni Példányképe, kinél többet senki sem szenvedett, de akinél jobban éppen ezért azt a szenvedő, azt a vergődő emberi szívet senki jobban meg nem vigasztalhatja; s ha kialudt szívéünkben a felebaráti szeretet utolsó szikrája, a kihavamadt zsarátok felett felgyújtja azt a szent tüzet az a Szív, mely az ellenség szeretetében vérzett el és dobbant utolsó.

Városunk katolikus lakói példás, hogy úgy mondjuk, megható buzgósággal vettek részt a Sz. Szív tiszteletére rendelt ájtatosságokon s az érzelmek, melyek szívéünket eltöltötték, midőn láttuk a felnöttek és gyermekek példás áhitatát, azt a meggyőződést érelették meg bennünk, hogy nincs elveszve semmi annál a népnél, melynek buzgósága annyira méltó hitbuzgó ősei példájához, csak vezetni kell azt a népet, s rendületlenül fog megállni akkor is, ha a vértanúság küzdelmei várnak is reá.

A hivek részére az isteni tisztelet a székesegyházban pénteken és szombaton esti fél 8 órákor K. Horváth Istvá. belvárosi plebános tartotta a megyés püspök, a káptalan s a városi papság jelenlétében. Az utolsó lytániait maga dr. Steiner Fülöp megyés püspök végezte vasárnap délután 5 órákor fényes assistentiával, melynek végén a hiveknek a templomot zsufolásiig megtöltő ezrei püspökükkel egy szívvel-lélekkel mondották el az emberiséget a Szent Szívnek felajánló imádságot. Lytánia előtt a belvárosi plebános fejtette ki hivei előtt alapos és lelkes beszédében az ájtatosság eredetét, jelentőségét és áldásait.

A belváros területén lévő összes iskolák növendékei tanáraik vezetésével pénteken és szombaton d. u. 5 órákor, vasárnap d. u. pedig fél 4-kor jelentek meg buzgó áhitattal, példás rendben a lytániákon, melyet az ifjúság számára Mayer Károly apátkanonok tartott a székesegyházban. Lytánia alatt a főgymnasium énekkara dicsőítette magasztos énekével az oltárszentségben rejtőző isteni Szívet. A Ferencz József zárda növendékei, továbbá a pol-

gári és belvárosi elemi leányiskola tanulói számára Szuborics Jenő kanonok-igazgató tartotta a litániát a zemináriumi templomban, a fent jelzett időben, mely alatt a zárda növényekéi énekeltek. A felsővárosi plebániához tartozó iskolák tanulói a belvárosiakkal egyidőben, a hívek pedig esti 7 órakor végezték az ájtatosságot a felsővárosi plebánia templomban.

UJDONSÁGOK.

— **A katholikusság világnépe és Magyarország.** XIII. Leo pápa a jövő esztendőre rendelte el az egyetemes egyházi jubileum megünneplését. A magyar katolikus püspöki kar erre elhatározta, hogy ezzel egyidejűleg fogják megünnepelni a magyar katolikus egyház kilencszáz éves fennállását is. Az együttes ünneplés minél fényesebb tétele érdekében most folynak a tárgyalások a püspökök közt. Vaszary Kólos bíbornok herceghimnás, mint az országos egyház feje, ez alkalomból, főképpen pedig a magyarországi katolicizmus megalapításának kilencszázéves fordulójára a többi püspökkel közös főpásztori körlevelet fog kibocsátani, melyet már az idei István-napján fognak az országban kihirdetni. Minthogy a folyó évi karácsonykor kezdődő jubileumi évre általános bucsút (bünbocsánatot) a pápa már ugvis engedélyezett, a magyar püspöki kar más, nem kevésbé jelentős engedményeket fog a pápától kérelmezni, a ki külön encziklikát fog erre nézve intézni a herceghimnásához, melyben — hir szerint — megfogja újítani mindazokat a kiváltságokat s előjogokat, melyeket elődei a magyar egyház alapítójára s főpásztoraira a századok folyamában ruháztak. Mint Esztergomból jelentik, tervben van az is, hogy a pápát följogják kéri arra, hogy képviseltesse magát a jövő évi Szent István napján Budavárbán tartandó jubileumi ünnepségen, melyen a király s a főherczegek is meg fognak jelenni.

— **Szent Antal napja.** Ma, kenyérszótó szent Antal napján a városi árvaház kápolnájában reggel hét órakor dr. Steiner Fülöp megyés püspök szent misét mondott, melyet szép számu ájtatos közönség hallgatott végig.

— **Közigazgatási ülés a megyénél.** Fejérmegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta rendes havi ülését báró Fiáth Pál főispán elnökle mellett a megyeház kistermében. Jelen voltak: Szűcs Arthur főjegyző, Balassa Sándor tb. főjegyző, Heinrich Lajos t. ügyész, Hattyúfy Dezso árvaszékielnök, Gadies György mérnök, dr. Varga Zsigmond főorvos, gr. Festetics Benno kir. tanfelügyelő, Piossek Ferencz, kir. pénzügyigazgató, dr. Kornis Zoltán m. aljegyző, Bognár János áll. állatorvos, Molnár Béla, Koller Tivadár, Kenessey Gynla, Dietrich Zsigmond, Verebi Végli István, Tallian Vilmos, dr. Schlammadinger Jenő és Vértessy József biz. tagok. Szűcs Arthur főjegyző jelenti, hogy a lefolyt hónapban a közigazgatás körében semmi nevezetes esemény nem történt. Ezután több kisebb községi, illetve közigazgatási ügyek elintézése után az árvaszék elnöke jelenti, hogy az árvaszéknel az ügyforgalom erősen emelkedik, amennyiben ez év első öthónapjában mintegy 1000 darab beadványul több érkezett, mint a múlt évben. A főorvos jelentése szerint a közegezségi állapot a megyében általában kielégítőnek mondható. A trachoma betegségek is ritkábban fordulnak elő, így p. az idei főorvos hadkötelesei között csupán 4 trachomás egyén találtatott. A pénzügyigazgató előadja, hogy az 1899. évi III. osztályu kereseti, továbbá a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok utáni adókra vonatkozó tárgyalások még e hó folyamán befejeztetnek. Az államkincstár összes

követelése május hóban 1.146.440 frt 35 krt tett ki, ebből befolyt 680.760 frt 23 kr., hátralék 465.680 frt 12 kr. A földadó kataszteri nyilvántartás terén a múlt hó folyama alatt művelési ág változása czimén 690, szőlő adómentesség czimén 163, dézsmaváltásig tartozás leírása végett pedig 46 eset tárgyalatott. Ideiglenes házaadómentesség 92 esetben, fizetés-halasztás 46 esetben lett engedélyezve. A tanfelügyelő jelentése alkalmával egy vitás ügyből kifolyólag elhatározta a bizottság, hogy a megyés püspököt fölkéri, miszerint az iskola-székek megalakulásáról annak idején tett jelentések, a tanfelügyelőhöz is áttétessenek. Az előszállási iskolázatási mizériákat illetőleg a bizottság fölkéri a közoktatásügyi minisztert, hogy az urodalom birtokosával, a zirzi apát-sággal együttesen határozzon a felől, hogy a tanyai iskola mielőbb föllátható legyen. Végül több államsegélyre vonatkozó kérvény elinté-zése után az üs 12 óra után véget ért.

— **A minapi vonat kiskiklás, mely Polgárdi mellett történt.** — mint már előbbi számaink egyikében megírtuk, — a vonatvezető ébersége és lélekjelenete folytán minden nagyobb szerencsétlenség nélkül esett meg. E nélkül s ha csak egy másodpercczel később lékez, az egész vonat izzé porrá török s egyetlen egy utas sem menekül meg. Az isteni gondviselés munkája volt ez s hogy ezért a zindenhatónak, hálát adjanak, Nagy-Lángon ifj. Zichy János gróf szerencsés megmeneküléseért, ki szintén a vonaton volt, ünnepélyes Tedeumot tartottak. Az istenitiszteleten nagyszámu közönség jelent meg, köztük az összes uradalmi tiszték. Az utóbbiak hogy a nemes gróf megszabadulása felett örö-müknek kifejezést adjanak, misealapítványt tettek, mely minden esztendőben azon napon olvastassék az ifju gróf lelki üdvéért, melyen a biztos halál torkából megmenekült. Minden esetre szép jellemvonása a hálának és Zichy János gróf népszerűségének.

— **Tüzoltó tanfolyam.** A belügyminiszter a törvényhatóságokhoz körrendeletet intézett, a melyben a f. é. július havában Budapesten tartandó országos tűzoltó szaktanfolyamot azok figyelmében ajánlja azon megjegyzéssel, hogy a körükbe tartozó hatóságokat és testületeket az ott való részvételre fölhívják. A tanfolyam július 16-án veszi kezdetét és augusztus 6-ig tart.

— **Nincs hely a Lipótmezőn.** Az örültek száma egyre szaporodik s mind sürűbben hangzik föl a panasz, hogy a szerencsétleneket nincs hova elhelyezni. A két fővárosi nyilvános tébolydán s az egy-két magángyógyintézetet kívül nincs egész Magyarországon számbavehető intézet az elmebetegok számára. A Székesfejérvártól tervezett tébolyda eszméje régen lethargiába merült, s most Veszprémben próbálják fölélesztetni, de ott is valószínűleg kárba vész a fáradság. Vidéki kórházainkban maholnap ugy főlzaporodnak az elmebetegek, hogy részükre külön osztályról, vagy a meglevők kibővítéséről és szakorvosokról kell mielőbb gondoskodni. Számuuk folyton gyarapodik a városi kórházban is és a hatóság — melynek különben is tenger a gondja! — már nem tudja mitévő legyen velük. A főorvos vagy egy hónappal ezelőtt hét elmebetegnek elhelyezése iránt tett fölterjesztést a belügy-miniszterhez, ki a napokban leérkezett válaszában kijelenti, hogy a fölterjesztésnek ezidő-szerint nem tehet eleget, mert az országos tébolydában nem hét, de egy beteg számára sincs hely. Így hát egyelőre csak itt maradnak a szerencsétlenek.

— **A bicskei államilag segélyezett iparis-kola évváró vizsgálata** f. hó 18-án, d. u. 2 órakor lesz megtartva a r. kath. iskolában.

— **Műkedvelő előadás.** Mányon a ref. iskola javára Géczy Istvánuk „Az ördög mátkája“ c. népszínművét játszották június hó 11-én. Az előadás összes jövedelme 35—40 frt. Molnár Lajosné a címszerepben remekelt. A bájós Dombay Erzi pedig Barica szerepét szintén kedvesen alakította. Osoroczky Béláné Anna szerepében jeleskedett s megkapón tárta föl a szerelmével s becsületével küzdő asszony lelki gyöttrődéseit. Meglepetően sikerült a csekély anyagi sikerhez arányítva a szereplők székelyes öltözködése; ámbar a sok szétszórta „varrottas“ tulságos igyekezetéről tett tanubizonyosságot. Fokozza az erkölcsi sikert az a körülmény, hogy Mány erős német község és így jól esik ott magyar szót hallani, ha csak — deszkáról is!

— **Utónallók.** Geisz József gondtalanul indult Rikhárd pusztról, ahol öreg anyját látogatta meg, Bicske felé. 20 frt. volt a zsebében, meg az órája. Talán ez indította a két béres suhanczot, Vidát, meg Radonovicsot, hogy megtámadják. A szerencsétlen embert véresre verték és a lábát akarták törni, hogy a kutba dobják, de sikerült tőlük megmenekülnie a nyakkendője árán, amely a vér-illetleg pénzszomjas kamaszok kezében maradt. Ez történt f. hó 11-én éjjel, 12-én reggel már a bicskei csendőrök szives vendéglátása mellett dicsekedhetnek a dicső ifjak — hőstettükről.

Rövid hírek. Lopás. F. hó 7-én éjjel Gold Ignác várpalotai rövidfáru kereskedőt a martonvásári Perl-féle vendéglő udvarára ismeretlen tettes alvás közben meglopta. A titokzatos látogató mintegy 20 forint készpénzt emelt ki Gold feje alul s a melléte pihenő felesége szoknyájából. A csendőrség nyomoz. — **A bicska.** Kholner György moóri legény a minap este az utcán összeszólalkozott Negele Ignác papjával. Negele a tettek embe révéen, csakhamar megunt a meddő szóvitát és egy jól irányzott bicskaszurással sietett is befejezni. Azonban alaposan megcsalódott, mert ezzel a dolognak korántsem lett vége, hanem még csak most következik a java a moóri járásbíróság előtt, a hova sulyosan megsebesült ellenfele panaszára a csendőrség feljelentette.

Zongoravizsga.

F. hó 8-án d. u. tartotta Nemesy Mariska helybeli közkeveltségű zongoratanárnő a cistercita rend főgyűmäsiumának disztermében nagyszámu magántanítványával nagy és válogatott közönség előtt évváró vizsgáját, melynek szép és minden tekintetben kielégítő eredménye ugy a jeles tanárnő ügyességét és szakavatottságát, valamint a tanítványok szorgalmát dicséri s bizonyos önmegelégedettséggel tekinthet vissza a lefolyt évre azon megnyugtató tudatban, hogy fáradsága megtermette gyümölcsét. Igen azt mondjuk, hogy fáradsága, mert ismerjük a magánoktatás nehézségeit. Nem kell azt hinnünk, hogy a zenatanítás valami mulatságos és könnyű foglalkozás, mivelhogy általánosságban beszélve azt mondjuk, a zene felvidít, jó kedvet teremt, ellenbeözleg a zenatanítás egyike a legfárasztóbb, legkimerítőbb élethivatásoknak, a mely erősb, egészséges testalkatot és kitünő idegrendszert igényel. Nem elégséges, ha a mesternek kellő szakértelme van, hanem sympatikus külsővel, jó modorral, helyes tanítási módszerrel s anyagi türelemmel kell bírnia, szóval születni kell e pályára. Hány órát a szót kell vezetgetnie, a mig a gyermeket helyes kéztartásra, ujjemelésre, hanggyjismeretre stb. megtanítja, s fáradság abban a mértékben fokozódik, minél kevesebb zenei tehetséggel bír tanítványa.

S e helyütt rá kell mutatnunk városunk e tekintetben való hátramaradottságára, hogy mögötte állunk számos kisebb vidéki városnak, a melyek zeneiskolával bírnak. És ha kérdezzük, hogy miért kívánatos az, hogy legyen a városnak zeneiskolája, feleletünk az: hogy mindenkinek, — a ki magában hivatást érez, a ki a zenéhez kedvet és megfelelő tehetséget érez, legyen az akár szegény, akár gazdag — módjában álljon olcsó szerrel, kevés anyagi áldozattal, esetleg ingyenesen alapos zenei kikép-

z esben részesülni, mert ma még csak a jobb módúak vannak nálunk azon helyzetben, hogy a zeneben magukat kiképezzhessék, a kiknek csakugyan nagy perzentje tényleg tanulni is valamely hangszerre, ha egyébrét nem, mert az általános műveltséghez tartozik s mert divat, míg a kevésbé jómódúak, legyenek bármilyen kiváló zenei tehetséggel megáldva, vagyoni eszközök híján ki vannak zárva a hangszer tanulástól. Pedig nézetünk szerint e téren a zenei tehetségnek kellene irányadóknak lenni, a tehetségnek, — mely isteni adomány, a mely ha megvan, velünk született — módot kell nyújtani, hogy szakszerű vezetés mellett képezzék s fejlesszék. Ezen célt volna hivatva szolgálni és előmozdítani egy városilag, vagy államilag subventionált zeneiskola, mert magánzenetanár, a ki zeneleckeinek jövedelméből él, nem válthatat a tanítványokban s bizony szerencsétlen véletlen folytán kénytelen esetleg csupa tehetség nélküli gyermekekre drága idejét s munkaerőjét pazarolni.

De hogy visszatérjünk e kitérés után tulajdonképeni tárgyunkra, a lefolyt zongoravizsgálatról csak elismeréssel nyilatkozhatunk, a műsor választékosan volt összeállítva, az egyes kis tanítványok correct előadással és erőteljes tonussal játszották el mesternőjük által helyesen, képességüknek megfelelően választott pécc-eiket, a mi tanúságot tesz Námesy Mariska urhölgy alapos zenei képzettségéről és helyes tanítási rendszeréről. Számos tanítványai közül kiemeljük különösen Kovács Steifkét, Szabó Bakos Annát és Heisz Mariskát, kiknek mind-egyikében határozott zenei tehetség rejlik, nemkülönben a többi tanítványokat is, a kik egy-egyik mind derekasan oldották meg feladataikat. A jelen volt elite közönség, a mely a gymnasiumi disztermet szinig megtöltötte, zajos tapssal adott kifejezést tetszésének a műsor minden egyes száma után, a tanítványok szülei pedig a buzgó tanárnőnek szebbnél-szebb élő virágcsokrokat nyújtottak át bálájuk jeléül. A vizsga 6 óra után ért véget.

KÖZGAZDASÁG.

Szükséges-e a réteket trágyázni?

A mióta a takarmány-félék természeté a szántóföldön nagyobb arányokat öltött, a rét valóságilag mostoha gyermekké lett a gazdáknak: elvesztették a rétek azon jelentőségét, melylyel a régibb időkben bírtak s bekövetkezett az n. n. rétnélküli gazdálkodás korszaka. Hogy helyesen van-e ez így, vagy helytelenül, azt nem szükséges sokáig kutatnunk, mert hazai gazdaságunknak számos példája tesz bizonyosságot azokról a káros következményekről, melyek a rét feltörésének következményei. A rablógazdálkodás legegyszerűségei esetei tárnulnak szemünk elé igen sok vidéken és tőkép azért, mert a szálás takarmányneműek mikénti termeléséhez szükséges szakismeret azok eltartásánál figyelembe veendő szabályok tudását a legtöbb gazda nélkülüli. Nem ritkán találkoznak azután oly gazdákkal, kik belátván ezen állapotnak tarthatatlanságát, újból azon gondolkoznak, hogy nem volna-e érdemes a réteknél előbbi jelentőségét visszaadni, illetve réterterületeket mesterségesen létesíteni, annál is inkább, mert a gazdaságban akármennyi oly területet találunk, mely mint szántóföld nagyon kétséges termést ad, ellenben mint rét biztosan jövedelmez. Azok, kik így gondolkoznak, bizonyosan helyesen gondolkoznak s ez okból nem is ajánlható eléggé tervüknek megvalósítása. Van azonban egy dolog, melyet a rétek barátainak figyelembe kell ajánlanunk, s ez az, hogy ha már létesítenek ily új rétet vagy birtokban vannak már régibb réterterületeknek, ne mulasszák el azoknak trágyázását, mert csak ekkor teljesül ama régi mondásnak az igazsága, hogy: a „rét a szántóföld anyja.“

Jól tudjuk, hogy a réti növényzet ép oly élőlény, mint akármelyik más növény s hogy ebből kifolyólag a rét épen úgy megkívánja a talaj tápanyag gazdagságát, mint bármely más föld.

Ha tekintetbe vesszük ezen kívül azon

körülményt, hogy legtöbb helyen a réti növényzet tenyészideje alatt nem részesül oly művelésben, mint a szántóföldi növényzet, úgy még indokoltabb lesz a rétek trágyázása.

Mint legtermészetesebb trágyát: a folyami iszapot ajánlhatjuk, a melynek kihasználása nem tétlezi fel okvetlenül a költséges műépítmenyeket; ez okból azon gazdaság, mely ily folyami iszappal elárasztatja réterterületét, nagyon helyesen cselekszik, ha azt fel is használja.

A folyami iszapon kívül igen jó rétrágyát ad az ugynevezett komposzt vagy keverék trágya, mely minden rendes gazdaságban kell, hogy nagy mennyiségben álljon rendelkezésre — de még jobb szolgálatot tesz ennél a műtrágyák azon neme, mely foszforsavban és káliumban bővelkedik. Különösen a káliutrágyáknak tulajdoníthatunk nagy jelentőséget, mert ezek úgy a mennyiség, mint minőségre kedvező hatást eredményeznek

+ A Keresztény Szövetkezetek Országos Központjának intéző bizottsága f. h. 8-án délután ülést tartott Zuby Aladár gróf elnöke alatt. Az ülésen mindenkinek előtt meghallgatták a központ eddigi működéséről szóló jelentést, melyből kiemeljük a következőket: Az eddig csatlakozott szövetkezetek száma: 60. Május hó folyamán nyílnak meg: a kisbéri, nagyperkátai, pécsi keresztény fogyasztási szövetkezetek. Újabbban alakult szövetkezetek: Csatkán (Veszprémmegyében), Duná-Adonyban, Fonyódon, hol az alakulásnál a központot képviselte Szilágyi György központi megbízott, a vas megyei Csákányban, Torna-Szent-Andráson, mindezek szintén a legnagyobb lelkesedéssel csatlakoztak a központhoz. E hó 11-én lesz alakuló gyűlése a kanizsai ker. fogyasztási szövetkezetnek, melyen a központ szintén képviselést tesz. Székesfehérvárott is megindult megindult a mozgalom a keresztény fogyasztási szövetkezet megalkotása iránt.

Az országos központ pártoló tagjainak száma 27. Pénztári kimutatása május végéig a következő volt: Adományokból 1600 frt, Pártoló tagsági díjak 90 frt, csatlakozott szövetkezetek díja 300 frt. Összesen 1990 frt. Kiadások: személyzetiek 185 frt, utazási költségek és napi díjak 156 frt 33 kr. Dologi kiadások 274 frt 42 kr. Összesen 615 frt 75 kr. Pénztári maradvány 1374 frt, 25 kr.

A központ elkészítette az utmutató füzeteket, könyveket; árjegyzéke most van sajtó alatt, de addig is, míg az szétküldetik, megkezdte az áruközvetítést s e tekintetben forgalma május végéig máris 9547 frt 35 krt tett ki. Alkalmazottai megkezdtek utazásaikat is s eddig a következő szövetkezeteket látogatták meg: Andocs, Kapoly, Toponár, Pécs, Bakóca, Somogy-Karad, Gödre Csécsény, Egyeduta, Kurd.

Az intéző-bizottság ezután, tekintettel arra hogy sok helyről keresnek keresztény hitel-szövetkezetek alapszabályokat, elhatározta, hogy hitelszövetkezetek részére is fog kiadni utmutató füzeteket. Az intéző bizottság véglegesen fölvette hivatalnokul: Piski Zoltán 'és Klempa Ignác urakat. Beható eszmecsere folytatótt az áru beszerzés módzatainak megállapításáról s magának a központnak végleges szervezése ügyében. Mind a két kérés a szeptember 15-én tartandó nagygyűlésnek és szövetkezeti kongresszusnak fogja tárgyát képezni, előkészítése pedig e kérdéseknek a júliusban tartandó intéző-bizottsági ülésnek lesz fenntartva, melyre már is felhívjuk az intéző bizottság összes tagjainak figyelmét.

+ Szarvasmarha kiállítás Szegeden. A szegedi mezőgazdasági országos kiállítás keretében rendezendő szarvasmarha kiállítás igen sikerültnek ígérkezik, mint azt a szarvasmarha kiállítás rendező bizottságának Pivkner János elnöke alatt tartott ülése konstatálta. Az ülésen Jepszinsky Pál csoportbiztos előterjesztette, hogy a kiállításra eddig bejelentett szarvasmarhák száma már az ezer darabot meghaladta. A bejelentési határidőt a kiállítás igazgatósága július 1-éig meghosszabbította. A bizottság a részvétel fokozása céljából a rendező bizottsági és jury tagokat felkérte, hogy

vidékükön a gazdaközönséget és nagyobb uradalmakat a kiállításban való részvételre buzdítani sziveskedjenek. Minthogy a Balkán államok kormányai nagy érdeklődéssel kísérik a szegedi kiállítást, melyen nagyszámu tenyészállatot szándékoznak bevásárolni és közvetlen összeköttetést óhajtanak keresni a magyar tenyészőkkel, — a bizottság az igazgatóság utján hivatalosan felkéri a Balkán államok kormányait, hogy a szegedi kiállításon megjelenni, illetve magukat kiküldöttjeik útján képviselteni sziveskedjenek. A rendező bizottság megállapította még ezen az ülésen a bírálati szabályzatot és megválasztotta a jury tagokat.

+ Állatbetegségek a megyében. Lépfene: Csoor 1 udvar. Vessettség: Acsuth 1 udvar. Takonykór és bőrféreg: Sárbogárd 1 udvar. Sertésorbánca: Tabajd 11 u., Zámoly 12 udvar, összesen 2 község 2 udvar. Sertésvész: Baracs 1 u., Csákerény 2, Csurgó 1 u., Czece 1 u., Káloz 1 u., Herczegfalva 1., Magyar-Almás 6 u., Moór 1 u., N. Lók 1 u., Ráczalmás 1 u., Seregres 4 u., Seregélyes 1 u., Szt.-Agótha 1 u., Tács 1 u., összesen 12 község.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Tövis. Legközelebb sorra kerül.

M. J. B.—e. A napokban levél megy.

D. K. Ny. Jó lenne a p—i szomszédnak is meg-súgni, hogy egy kicsit több buzgóságot fejtessen ki. A küldötteket — kihagyva a kihagyandókat — köszönettel használtuk fel.

Felelős szerkesztő: Chay Antal.

NYILT-TÉR.*

KÉRDEZZÜK MEG A HÁZIORVOST!

Krondorfi
alkálikus természetes savanyvíz

NYÁLKAOLDÓ HATÁSÁNÁL FOGVA A TUDÓ, GYOMOR ÉS HUGYHÓLYAG

+++ BANTALMAKNÁL +++

47. 0—20 LEGJOBBAN AJÁNLVA!

MINDENÜTT KAPHATÓ!

* E rovatban közlöttéért teletöltséget nem vállal a szerkesztőség.

Hirdetéseket

a „FEJÉRMEGYEI NAPLO“ részére jutányos árért vesz fel a kiadóhivatal (Szammer Imre könyvnyomda.)